

Rzeczoznawstwo budowlane w gospodarce narodowej

Prof. dr hab. inż. Leonard Runkiewicz, Instytut Techniki Budowlanej, Politechnika Warszawska

1. Wstęp

Działalność rzeczoznawstwa budowlanego związana była i jest ze Stowarzyszeniami Naukowo-Technicznymi, a szczególnie Polskim Związkiem Inżynierów i Techników Budownictwa (PZITB), który prowadzi tę działalność jako wyodrębnioną formę gospodarczą od 1961 r.

Taką działalność prowadziły i prowadzą inne Stowarzyszenia Naukowo-Techniczne działające w przestrzeni budowlanej.

Są to m.in.:

- Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych (PZITS),
- Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Komunikacji (SITK),
- Związek Mostowców RP (ZMRP),
- Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Wodno-Melioracyjnych (SITWM),
- Stowarzyszenie Elektryków Polskich (SEP),

a także:

- Naczelna Organizacja Techniczna (NOT).

W PZITB liczne krajowe akty prawne począwszy od Uchwały Rady Ministrów z 1961 roku ustalały zasady organizacji, wykaz specjalizacji rzeczoznawczych oraz tryb ustanawiania i działalności rzeczoznawców PZITB. Rzeczoznawcze organizmy gospodarcze w PZITB takie jak: Okręgowe Grupy Rzeczoznawców PZITB (CUTOB-y) działające od wielu lat prawie we wszystkich oddziałach wojewódzkich skupiały ponad 5000 rzeczoznawców budowlanych wykonujących w tych organizmach rocznie ponad 12 000 ekspertyz, ocen i opinii technicznych. W innych stowarzyszeniach naukowo-technicznych w sferze budownictwa działało ponad 2000 rzeczoznawców i specjalistów.

Po wprowadzeniu zasad gospodarki rynkowej i wolnej działalności gospodarczej powstały nowe funkcje rzeczoznawcze w dziedzinie budownictwa oraz nowe organizmy gospodarcze, a także stowarzyszenia naukowo-techniczne, techniczne i zawodowe wykonujące ekspertyzy, oceny i opinie techniczne jako gospodarcza działalność rzeczoznawstwa budowlanego. Powstawały nowe specjalności i tytuły rzeczoznawców budowlanych ustanawianych na mocy prawa. Byli to rzeczoznawcy budowlani ustanawiani na mocy prawa budowlanego przez wojewodów, rzeczoznawcy dla szacowania

nieruchomości ustanawiani przez ministra gospodarki przestrzennej i budownictwa (MGPIB) oraz w ostatnich latach rzeczoznawcy budowlani ustanawiani przez Polską Izbę Inżynierów Budownictwa (PIIB). Tym samym rzeczoznawstwo budowlane zostało rozszerzone poza stowarzyszenia naukowo-techniczne. Obecnie rzeczoznawcy i specjaliści budowlani działają w różnych formach organizacyjnych począwszy od różnego rodzaju spółek, spółdzielni i biur, a skończywszy na formach zorganizowanych o wieloletniej tradycji.

2. Aktualna rola rzeczoznawcy i specjaliści budowlanego w gospodarce

W ostatnich latach wyraźnie wzrosła rola rzeczoznawstwa budowlanego w gospodarce narodowej. Wynika to z dekapitalizacji budownictwa oraz ze wzrostu zakresu remontów, wzmocnień i modernizacji obiektów budowlanych, a także stosowania nowoczesnych innowacyjnych technik i technologii budowlanych.

W procesie budowlano-inwestycyjnym w wielu krajach zakres i potencjał tworzenia nowych obiektów ciągle się zmniejsza. Szacuje się, że zakres remontów, wzmocnień i modernizacji obejmuje już dziś ok. 60% całkowitego potencjału budowlanego. W działalności inwestycyjnej przy realizacji nowych obiektów i w działalności eksploatacyjnej, a także remontowo-modernizacyjnej rola rzeczoznawcy i specjaliści budowlanego jest bardzo istotna zarówno ze względów technicznych, jak i ekonomicznych. Zauważono też, iż w ostatnich latach względna procentowa liczba zagrożeń, awarii i katastrof budowlanych zwiększa się w procesie eksploatacji, a zmniejsza w projektowaniu oraz nieznacznie w wykonawstwie. Także zwiększające się wymagania w stosunku do wszystkich rodzajów budownictwa wymagają coraz częstszych remontów, modernizacji i wzmocnień starych obiektów budowlanych. Każda taka działalność wymaga przeprowadzania diagnostyki oraz podejmowania decyzji w sprawie zakresu i formy regeneracji obiektu. W wyniku tych działań rzeczoznawcy – specjaliści z dziedzin techniki i ekonomiki opracowują optymalne rozwiązania techniczne i ekonomiczne. Rozwiązania te powinny spełniać wymagania aktualnych norm i aprobat technicznych. Decyzje rzeczoznawców pociągają za sobą często ogromne koszty. Dlatego powinny być

Rys. 1. Ocena wzmocnienia silosu żelbetowego na cement

Rys. 2. Ocena i wzmocnienie budynku murowego

Rys. 3. Ocena stanu technicznego budynku zabytkowego PAST-y w Warszawie

one weryfikowane i akceptowane przez odpowiednie zespoły fachowców np. rady naukowo-techniczne lub rady techniczne.

Dziś często ciężar decyzyjny w zakresie techniki i ekonomiki budowlanej należy do sfery rzeczoznawstwa. Bardzo często układy konstrukcyjne i wartości obiektów oraz wzmocnień i modernizacji wymagają optymalnych decyzji rzeczoznawców i specjalistów o najwyższych kwalifikacjach nie tylko technicznych. Szacunkowo można

ocenić, że w ostatnich 30 latach nastąpił kilkakrotny wzrost opracowań rzeczoznawczych i specjalistycznych dotyczących inwestycji i obiektów budowlanych. Niektóre przykłady bardzo trudnych i kosztownych ocen budowlanych i decyzji eksperckich w ostatnim czasie to m.in.:

- zmiany i wzmocnienia istniejących fundamentów pod eksploatowanymi obiektami budowlanymi,
- zwiększanie wytrzymałości i nośności elementów oraz sztywności obiektów budowlanych,
- podnoszenie właściwości akustycznych, energooszczędnych i p.pożarowych całych obiektów,
- zmniejszanie wpływu drgań na budynki i ludzi w tych obiektach,
- oceny stalowych i żelbetowych wież telefonii komórkowej, wiatrowych oraz elektrycznych linii przesyłowych,
- renowacje i wzmacnianie kominów, zbiorników na ciecze, silosów na materiały sypkie, konstrukcji hal przemysłowych, chłodni, estakad, fundamentów pod maszyny itp. (rys. 1.),
- głębokie posadowienia w gęstej zabudowie miejskiej,
- nadbudowy i rozbudowy obiektów budowlanych (rys. 2.),

- zmiany istniejących układów konstrukcyjnych budowli,
- modernizacje i renowacje budynków zabytkowych (rys. 3.),
- renowacje i wzmocnienia konstrukcji ulegających korozji.

Zdarzają się przypadki błędnego wykonywania ekspertyz, ocen i opinii budowlanych w sposób uproszczony przez tzw. „rzeczoznawców”, to jest inżynierów posiadających tylko uprawnienia budowlane (w sferze konstrukcyjnej) lub w innych sferach przez ludzi bez statusu zawodowego. Do takich przypadków można zaliczyć błędne decyzje o rozbiórkach kominów, stropów, ścian, zbiorników, a także ocen geotechnicznych podłoża budowlanego, fizyki budowli, akustyki, renowacji obiektów zabytkowych, korozji, wzmocnień, organizacji procesu budowlanego, materiałów budowlanych itp. Decyzje te wynikają z niedostatecznego rozeznania właściwych przyczyn zniszczenia, zastosowania nieodpowiednich metod badawczych i analitycznych oraz braku należytej wiedzy technicznej.

3. Zmiany w działalności rzeczoznawczej

Nowe akty prawne w tym zakresie dążą do tego, aby tytuł rzeczoznawcy budowlanego nie był elitarnym tytułem zawodowym przyznawanym wyróżniającym się pracownikom budownictwa umożliwiającym im opracowywanie odpowiednich opinii, orzeczeń i ekspertyz, wiążących dla uczestników procesu budowlanego lub eksploatacyjnego. Obecnie tytuł rzeczoznawcy budowlanego został zlikwidowany jako samodzielna funkcja techniczna w budownictwie i przekazany do właściwej izby samorządu zawodowego. W Krajowej Izbie Inżynierów Budownictwa (PIIB) obecne wnioski przyznawania tytułu rzeczoznawcy budowlanego są rozpatrywane w Okręgowych Komisjach Kwalifikacyjnych, a decyzje w tej sprawie są podejmowane przez Krajową Komisję Kwalifikacyjną PIIB.

Tytuł rzeczoznawcy jest formą uznania zawodowego dla osób posiadających znaczący dorobek praktyczny i określony autorytet w budownictwie. Przez lata ulegały one jednak stopniowej degradacji i traciły pierwotne znaczenie. Traciły one swój autorytet w wyniku zbyt łatwych wystąpień po przekroczeniu wymaganego okresu pracy zawodowej po uzyskaniu uprawnień oraz kwalifikacji w zakresie posiadania przez kandydata znaczącego (merytorycznego) dorobku praktycznego w zakresie objętym rzeczoznawstwem. Natomiast w specjalnościach bez uprawnień budowlanych dotychczas brak jest podobnych uwarunkowań.

Kryterium dojrzałości do tego tytułu powinna być zdolność do syntezy, osobista wiedza i doświadczenie oraz w określonej sytuacji umiejętność współpracy ze specjalistami w węższym zakresie. Kryteria przyznawania tytułu rzeczoznawcy budowlanego przez Polską Izbę Inżynierów Budownictwa powinny ulec pogłębieniu

i uogólnieniu w sensie rzeczowym jak i zwiększeniu wymagań czasowych w zakresie czynnej praktyki zawodowej. Zdaniem stowarzyszeń osoby, które już otrzymały tytuły zarówno z list wojewodów, jak i list stowarzyszeń, powinny je zachować (czasowo).

Proponowana jest akceptacja dotychczas wydanych tytułów rzeczoznawczych oraz zachowanie ich aktualności i obecnych form zapisu. Rejestracja wydanych tytułów powinna nastąpić po zgłoszeniu ich do Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej Izby. Powinny być one rejestrowane z uzupełnieniem nowym dokumentem posiadania tytułu rzeczoznawcy przez Krajową Komisję Kwalifikacyjną, zachowując dotychczasową ważność (czasowo).

Natomiast te osoby, które uważają, że spełniają nowe pełniejsze kryteria tytułu rzeczoznawcy budowlanego w określonym zakresie, mogą poddać nostryfikacji tytuł, przedstawiając określone osiągnięcia w ciągu ostatnich 10 lat działalności oraz dowody znajomości aktualnych norm i przepisów. Dla doświadczonych i zasłużonych pracowników wykonawstwa dowodem umożliwiającym nostryfikację wniosku powinno być ukończenie odpowiedniego kursu szkoleniowego, dotyczącego aktualnych norm; przepisów i technologii.

Jak już wspomniano, obok specjalności budowlanych objętych uprawnieniami budowlanymi istnieje szereg specjalności zawodowych w obszarze działania budownictwa wymagające często rozwiązywania trudnych problemów specjalistycznych.

Dlatego też określanie tytułu rzeczoznawcy budowlanego jako elitarnego syntetyzującego tytułu zawodowego przysługującego jedynie członkom Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa, posiadającym odpowiednie uprawnienia budowlane, uznany autorytet i doświadczenie zawodowe powoduje, aby w zakresie potrzeb budownictwa istniało uznawanie również odpowiednich tytułów w znacznie węższych specjalnościach, w których nie są wymagane uprawnienia budowlane.

Naszym zdaniem obok Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa nadawanie tytułu rzeczoznawcy (specjalisty) budowlanego w specjalnościach zawodowych, które nie muszą wymagać uprawnień budowlanych, rolę tę powinni na równi z PIIB spełniać Stowarzyszenia Naukowo-Techniczne. W działalności dzisiejszego budownictwa powszechnego do takich specjalności należą m.in.:

- materiały budowlane,
- geotechnika i fundamentowanie,
- informatyka w budownictwie,
- mykologia budowlana,
- akustyka budowlana,
- izolacje budowlane,
- renowacje obiektów zabytkowych,
- ekologia budownictwa,
- bezpieczeństwo i higiena pracy,
- trwałość budowli,
- ekonomika budownictwa.

Przykładowym stowarzyszeniem naukowo-technicznym przyznającym tytuł rzeczoznawców budowlanych w ww.

specjalnościach budowlanych, a także w specjalnościach objętych uprawnieniami budowlanymi jest Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa PZITB). Podobnie w PZITS są 23 zakresy, wśród których są m.in.:

- wewnętrzne i zewnętrzne instalacje sanitarne,
- wewnętrzne i zewnętrzne instalacje gazownicze,
- wentylacje,
- ogrzewnictwo,
- oczyszczanie ścieków,
- kanalizacja,
- wodociągi itp.

W zależności od charakteru praktyki zawodowej nadaje się dla określonych specjalności uzupełniające zakresy:

- prace badawczo-studialne,
- projektowanie,
- wykonawstwo,
- eksploatacja,
- organizacja i ekonomika.

Specjalności i zakresy nie objęte niniejszym wykazem mogą być nadawane w drodze indywidualnych sformułowań wynikających ze specyfiki działalności zawodowych kandydata. Mogą być nadawane również inne specjalności i zakresy nie objęte wykazem.

Dla części ww. specjalności w PZITS nie wymaga się uprawnień budowlanych.

W SITK przyznawane są tytuły rzeczoznawców obejmujące m.in.:

- obiekty budownictwa komunikacyjnego,
- obiekty zaplecza technicznego komunikacji,
- nawierzchnie komunikacyjne,
- organizacja robót w budownictwie komunikacyjnym,
- utrzymanie obiektów i tras komunikacyjnych,
- informatyka w komunikacji itp.

Dla części ww. specjalności SITK również nie wymaga uprawnień budowlanych.

W ZMRP odpowiednikiem rzeczoznawców przyznawane są certyfikaty. Swoim zakresem obejmują one projektowanie obiektów mostowych lub/i kierowanie robotami mostowymi. W zakresie technicznym wymagają one uprawnień budowlanych. Natomiast poza uprawnieniami są obszary organizacji i ekonomiki.

W SITWM przyznawane są tytuły rzeczoznawców w obszarach technicznych objętych uprawnieniami, natomiast tytuł rzeczoznawcy w obszarach ekonomiki i organizacji nadaje się bez wymogu posiadania uprawnień budowlanych.

4. Rzeczoznawstwo budowlane Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa

Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa w oparciu o wieloletnią tradycję związku oraz ponad pięćdziesięcioletnie doświadczenie w zakresie świadczenia usług w sferze rzeczoznawstwa budowlanego

zgodnie z postulatami środowiskowymi w sprawie utrzymania wysokiego poziomu i zakresu rzeczoznawstwa budowlanego znowelizował status rzeczoznawstwa budowlanego PZITB oraz instrukcję ustanawiania rzeczoznawców PZITB.

Uprawnienia rzeczoznawcy budowlanego PZITB nadawane są przez Zarząd Główny Związku na wniosek Komitetu Rzeczoznawstwa Budowlanego PZITB, po przeprowadzeniu procedury postępowania oraz spełnieniu wymagań formalnych i merytorycznych ujętych w statucie i regulaminie rzeczoznawcy budowlanego PZITB podobnie do procedury PIIB.

Zarząd Główny Związku prowadzi rejestr rzeczoznawców budowlanych PZITB.

Do podstawowych zadań rzeczoznawcy budowlanego PZITB należy opracowywanie (w zakresie nadanej specjalności) opinii, orzeczeń oraz ekspertyz, a także wycen obiektów i nieruchomości budowlanych. Zasady, formę i tryb wykonywania opracowań ustala – na wniosek Komitetu Rzeczoznawstwa Budowlanego – Zarząd Główny PZITB i jego oddziały, każdy w zakresie swoich uprawnień.

W obszarze działania rzeczoznawstwa PZITB występują następujące specjalności:

1. Materiały budowlane – właściwości i stosowanie
2. Budownictwo ogólne – materiały, konstrukcje
3. Konstrukcje betonowe
4. Konstrukcje metalowe
5. Konstrukcje drewniane
6. Geotechnika i fundamentowanie
7. Posadowienie i zabezpieczenie budowli na terenach działań górniczych
8. Budowle i konstrukcje poddawane obciążeniom dynamicznym
9. Izolowanie i zabezpieczanie budowli
10. Organizacja procesu inwestycyjnego
11. Ekonomika, ceny i rozliczenia obiektów
12. Ekologia i ochrona środowiska w budownictwie
13. Budownictwo zabytkowe – materiały, konstrukcje
14. Ochrona przeciwpożarowa elementów i obiektów budowlanych

Niektóre z wyżej wymienionych specjalności można podzielić na obszary. Przykładowo takimi obszarami mogą być:

- w specjalnościach nr 3, 4 i 5
 - konstrukcje w budownictwie kubaturowym,
 - konstrukcje inżynierskie,
- w specjalności nr 6
 - badanie podłoża – wytyczne posadowienia budowli,
 - fundamentowanie specjalne: pale, studnie, kesony, grodzie, wibroflotacje itp.,
- w specjalności nr 9
 - izolacje wodochronne,
 - izolacje termiczne,
 - zabezpieczenia przeciw korozji,
 - zabezpieczanie budowli przeciw czynnikom biologicznym,

- akustyka budowlana, izolowanie i zabezpieczanie od hałasu,
- w specjalności nr 11
- kosztorysowanie robót budowlanych,
- umowy, wynagrodzenia i rozliczanie,
- szacowanie nieruchomości budowlanych,
- analiza ekonomiczna przedsiębiorstw.

Obszary te nawet wewnątrz wymienionych specjalności powinny mieć różne wymagania w zakresie posiadania uprawnień budowlanych.

O nadanie uprawnień rzeczoznawcy lub specjalisty budowlanego PZITB mogą ubiegać się członkowie związku, z co najmniej, dziesięcioletnim stażem, którzy:

- posiadają obywatelstwo i korzystają w pełni z praw publicznych;
- posiadają dyplomy wyższych szkół technicznych o profilu budowlanym (lub technikum budowlanego w zakresie kosztorysowania robót budowlanych lub szkoły równorzędnej);
- posiadają uprawnienia budowlane bez ograniczeń lub stwierdzenie przygotowania zawodowego do pełnienia samodzielnej funkcji technicznej) oraz co najmniej 10 lat praktyki zawodowej w przedmiotowej specjalności techniczno-budowlanej, odbytej po uzyskaniu pełnych uprawnień budowlanych bez ograniczeń (dot. pkt. 2.1, 3, 4, 5, 6.2, 7, 8 i 13) oraz znaczące osiągnięcia zawodowe jako autor lub współautor projektu, realizacji, opinii, ocen i asystent rzeczoznawcy.

Osoby ubiegające się o rzeczoznawstwo w specjalnościach dotyczących konstrukcji (np. 2.1, 3, 4, 5, 6.2, 7, 8 i 13) muszą posiadać uprawnienia budowlane bez ograniczeń. O uprawnienia rzeczoznawcy budowlanego PZITB w specjalności pkt. 11 „Kosztorysowania robót budowlanych”, mogą ubiegać się również technicy budowlani legitymujący się, co najmniej 10-letnią ukierunkowaną praktyką zawodową, a ponadto ukończonymi kursami doszkalającymi i znacznymi osiągnięciami zawodowymi w wymienionej specjalności. W pozostałych specjalnościach nie są wymagane uprawnienia budowlane. Tytuł rzeczoznawcy budowlanego w PZITB przyznaje się na okres 5 lat z możliwością jego przedłużenia po udokumentowaniu dokończenia w formie uczestnictwa w kursach i konferencjach oraz czytaniu prasy budowlanej. Tryb przyznawania tytułu rzeczoznawcy w obszarach innych stowarzyszeń budownictwa jest podobny. Tytuły te przyznawane są na ogół na okres 5 lat z możliwością ich przedłużenia.

5. Postulaty i wnioski dotyczące rzeczoznawstwa budowlanego

Organizowane od szeregu lat konferencje naukowo-techniczne dotyczące rzeczoznawstwa budowlanego formułują m.in. wnioski i postulaty w sprawie działalności rzeczoznawczej w zakresie budownictwa w Polsce. Są to wnioski o charakterze technicznym jak i organizacyjnym. Wnioskowano m.in. na potrzebę:

- dostatecznego „umocowania” i określenia zakresu działania rzeczoznawcy budowlanego w Prawie budowlanym oraz w rozporządzeniach i innych przepisach,
- zrównania statusu rzeczoznawców PZITB ze statusem rzeczoznawców ustanawianych przez PIIB,
- ujednolicenia nazewnictwa i zakresu opracowań rzeczoznawczych – takich jak ocena, opinia i ekspertyza,
- podniesienia jakości opracowań rzeczoznawczych,
- współpracy rzeczoznawców branżowych z innymi specjalistami,
- uznania roli specjalistycznych ośrodków badawczo-rozwojowych w rzeczoznawstwie budowlanym,
- szerszego wykorzystywania w działalności rzeczoznawców nowoczesnych metod badawczych, w tym metod nieniszczących oraz uznanych laboratoriów badawczych,
- okresowego przyznawania tytułu rzeczoznawcy, z możliwością jego przedłużania,
- weryfikacji opracowań rzeczoznawczych oraz projektowych obiektów budowlanych,
- powoływania przez inne podmioty biegłych z listy rzeczoznawców budowlanych,
- kontroli realizacji wniosków i zaleceń podawanych w ekspertyzach i opiniach,
- zwiększenia współpracy organów nadzoru budowlanego z rzeczoznawcami,
- doskonalenia systemów zbierania informacji o awariach i katastrofach budowlanych w oparciu o szersze i wiarygodniejsze dane i analizy komputerowe, a następnie upowszechnianie oraz udostępnianie tych informacji rzeczoznawcom,
- doskonalenia rzeczoznawców przez uczestnictwo w kursach, czytanie publikacji budowlanych, a także uczestnictwo w sympozjach i konferencjach specjalistycznych,
- włączenia ubezpieczycieli do analizy awarii i katastrof budowlanych oraz do ich usuwania.

Wśród problemów technicznych wskazywano m.in. na potrzeby:

- doboru rzeczoznawców odpowiednich specjalności do rozwiązywania problemów technicznych dotyczących określonych zadań w ramach ekspertyz,
- pełnych analiz technicznych, wytrzymałościowych, korozyjnych itp. w aspekcie występujących wad i usterek w obiektach budowlanych,
- prowadzenia badań in situ oraz analizowania uwzględniającego rzeczywiste stany konstrukcji, w tym połączeń konstrukcyjnych, a także zniszczeń i uszkodzeń np. wskutek korozji,
- stosowania adekwatnych metod analitycznych do rozwiązywania problemów technicznych, w tym metod analizy przestrzennej,
- opracowywania zaleceń umożliwiających rozwiązywanie określonych problemów z wykorzystaniem nowoczesnych technik i technologii,

- kontroli realizacji wniosków i zaleceń, szczególnie: w zakresie poprawy warunków wodno-gruntowych oraz wzmocnień podłoży i fundamentowania, napraw konstrukcyjnych i wzmocnień elementów (połączeń) oraz całych konstrukcji, a także napraw w zakresie ochrony przed korozją i wilgocią,
- stosowania odpowiednich metod badawczych i analitycznych, a następnie formułowania zaleceń dotyczących obiektów zabytkowych we współpracy z konserwatorami zabytków,
- stosowania adekwatnych metod analitycznych z uwzględnieniem wpływu eksploatacji górniczych, działań komunikacyjnych, szczególnych oddziaływań środowiskowych (huragany, śniegi, ulewy, powodzie), obciążeń dynamicznych, obciążeń wyjątkowych, a także zmian obciążeń w trakcie eksploatacji,
- stosowania sprawdzonych metod wzmocnień ścian warstwowych i innych elementów w budynkach z wielkiej płyty,
- wnikliwego analizowania i w miarę możliwości ograniczania posadowienia obiektów budowlanych na terenach zdegradowanych i popowodziowych.

Ponadto do Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa, Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa oraz władz budowlanych i rządowych kierowano m.in. wnioski dotyczące:

- wprowadzenia ograniczeń wykonywania tylko przez rzeczoznawców budowlanych „ekspertyz technicznych”,
- określenia procedur postępowania samorządu zawodowego w przypadku nienależytego sporządzania ekspertyz budowlanych z zapewnieniem weryfikacji treści tych ekspertyz i wymogów etyki zawodowej rzeczoznawcy. Weryfikacja powinna być obligatoryjna, jeżeli ekspertyza ma stanowić podstawę decyzji inwestycyjnych,
- wprowadzenia obowiązku weryfikacji tylko przez rzeczoznawców budowlanych projektów konstrukcyjno-budowlanych, obiektów o istotnym znaczeniu np. obiektów użyteczności publicznej, przemysłowych i konstrukcji inżynierskich,
- stworzenia (zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy Prawo budowlane) możliwości uzyskiwania tytułu rzeczoznawcy budowlanego dla osób posiadających wiedzę, kwalifikację i doświadczenie w określonych dziedzinach związanych z budownictwem a niewymagających uprawnień budowlanych,
- uregulowania uprawnień rzeczoznawców budowlanych w dziedzinie obiektów zabytkowych,
- wprowadzenia w przepisach prawnych sfer działalności rzeczoznawstwa, gdzie przewiduje się szczególne czynności czy zadania przypisane wyłącznie rzeczoznawcom,
- określenia ustawowo kompetencji zastrzeżonych wyłącznie dla rzeczoznawców budowlanych,
- określenia precyzyjnych i dość wąskich określeń zakresów, w jakim mogą być nadawane tytuły rzeczoznawców,
- określenia precyzyjnych wymagań do uzyskania tytułu rzeczoznawcy w zakresie praktyki i znacznego dorobku zawodowego,
- przyznawania tytułu rzeczoznawcy lub jego przedłużenia przez wprowadzenie pewnej formy egzaminu, np. „rozmowy inżynierskiej”,
- wprowadzenia wymagań stałej aktualizacji wiedzy i kontroli obowiązku podnoszenia kwalifikacji przez rzeczoznawców, przez czytelnictwo prasy budowlanej, uczestnictwa w szkoleniach, sympozjach lub konferencjach,
- wprowadzania zasady przyznawania tytułu rzeczoznawcy na określony czas, z możliwością przedłużenia go po upływie tego czasu, po przeprowadzeniu weryfikacji,
- wprowadzenia wymogu czynnego uprawiania przez rzeczoznawców zawodu inżyniera budownictwa,
- ustawowego wprowadzenia statusu „rzeczoznawcy instytucjonalnego” dla osób prawnych (wyższych uczelni i instytutów naukowo-badawczych) posiadających odpowiednie doświadczenie, wyspecjalizowaną kadrę techniczną i akredytowane laboratoria badawcze.

Wprowadzenie w życie powyższych wniosków wymaga podjęcia takich działań jak:

1. opracowanie propozycji konkretnych zapisów uściślających lub uzupełniających dotychczasowe regulacje prawne z przyjęciem założenia, że proponowane zmiany będą skutkowały na przyszłość i nie będą dotyczyły osób obecnie posiadających tytuł rzeczoznawcy;
2. przygotowanie koncepcji zasadniczych zmian instytucji rzeczoznawstwa budowlanego polegających na jej ukształtowaniu od nowa, między innymi przez utworzenie różnych kategorii rzeczoznawców, w tym tytułu państwowego rzeczoznawcy budowlanego;
3. precyzyjne określenie nazw takich opracowań jak **ocena, opinia, ekspertyza i orzeczenie techniczne**.

Po wieloletnich analizach i dyskusjach proponuje się określenie dla ww. opracowań poniższe określenia.

- **Ocena techniczna** – to opracowanie dotyczące określonych zdarzeń, zjawisk lub procesów bez podawania przyczyn, ale z oceną zagrożeń i stanu elementów, konstrukcji lub całego obiektu, wykonywane w oparciu o te same zasady, co sporządzanie projektów budowlanych.
- **Opinia techniczna** – to opracowanie dotyczące określonych rozwiązań projektowych, zdarzeń lub zjawisk z procesu projektowania, realizacji lub użytkowania. Może ona zawierać również osąd rozwiązań materiałowych, a także nakładów finansowych. Określa, analizuje i interpretuje stan projektowy, a w niektórych elementach odnosi się do stanu rzeczywistego obiektu budowlanego. Opracowanie to ma umożliwić sformułowanie wniosków stanowiących odpowiedź na postawione przez zamawiającego pytanie w kontekście dalszych zamierzeń w odniesieniu

do opiniowanego obiektu. Do jej wykonania wykorzystuje się wiedzę powszechnie dostępną, lecz z pogłębioną analizą techniczno-ekonomiczną.

- **Orzeczenie techniczne** – to opracowanie zawierające ocenę rozwiązań technicznych, zjawisk i zdarzeń zachodzących w procesie projektowania, realizacji oraz użytkowania obiektu budowlanego. Może również obejmować ocenę poszczególnych elementów konstrukcyjnych, elementów ogólnobudowlanych, ocenę rozwiązań technologicznych i materiałowych, a także ocenę nakładów finansowych. W przypadku wystąpienia niekorzystnych zdarzeń lub zjawisk określa ona przyczyny ich powstania oraz formułuje ocenę końcową. Orzeczenie techniczne to termin zarezerwowany dla ocen, w których rozstrzygane są sprawy sporne, oraz dla ocen o charakterze sprawdzenia lub weryfikacji.
- **Ekspertyza techniczna** – to opracowanie zawierające dokumentację i ocenę zjawisk, zdarzeń i procesów zachodzących w czasie realizacji lub użytkowania obiektu budowlanego, którego zadaniem jest określenie aktualnego stanu technicznego obiektu budowlanego lub jego części, po zaistnieniu okoliczności wywołujących powstanie przemieszczeń, zarysowań, pęknięć, nadmiernych ugięć itp. Na ogół obejmuje ona inwentaryzację i badanie uszkodzeń elementów konstrukcyjnych i elementów ogólnobudowlanych, badania podłoża gruntowego, badania kontrolne podstawowych materiałów konstrukcyjnych, badania mechaniczno-strukturalne wbudowanych materiałów. Zawiera ona także sprawdzającą analizę statyczną i ewentualnie dynamiczną elementów i ustroju konstrukcyjnego, ocenę rozwiązań technologicznych w poszczególnych fazach realizacji obiektu. Określa ona i podaje główne przyczyny uszkodzeń, proponuje zalecenia i wariantowe sposoby wzmocnienia uszkodzonych elementów budynku oraz formułuje

wnioski końcowe. Wnioski z ekspertyzy powinny stanowić podstawę do ustalenia dalszego postępowania z obiektem lub konstrukcją budowlaną.

Istotnym rozgraniczeniem pomiędzy oceną i opinią techniczną a ekspertyzą techniczną jest to, że wykonywanie tych pierwszych opiera się o spodziewany (projektowy) stan elementów i konstrukcji, zaś tych drugich – o rzeczywisty stan materiałowo-konstrukcyjny analizowanego obiektu. Do wykonywania ekspertyz budowlanych wymagane jest specjalistyczne przygotowanie zawodowe oraz odpowiednia wiedza teoretyczna, w szczególności dotycząca zachowania się materiałów, elementów i konstrukcji w czasie z uwzględnieniem stanów krytycznych.

6. Podsumowanie

Przedstawione zagadnienia rzeczoznawstwa budowlanego w przestrzeni budowlanej wskazują na konieczność ustanawiania tytułów rzeczoznawców zarówno w specjalnościach wymagających uprawnień budowlanych, jak i w specjalnościach niewymagających uprawnień budowlanych (np. specjalistów). Ponadto istnieje potrzeba zrealizowania postulatów i wniosków rzeczoznawstwa budowlanego określonych we wnioskach dotychczasowych konferencji dotyczących rzeczoznawstwa budowlanego. Działania te będą sprzyjały poprawie jakości budownictwa oraz zmniejszeniu błędów w sferze programowania, projektowania, realizacji i eksploatacji obiektów budowlanych i inżynierskich.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Materiały Konferencji N-T pt. Problemy Rzeczoznawstwa Budowlanego, Wyd. ITB i Politechnika Świętokrzyska, Warszawa-Kielce 1995–2014
- [2] Materiały Konferencji N-T pt. Awarie Budowlane, Wyd. Politechnika Szczecińska i Zachodniopomorski Uniwersytet Techniczny, Szczecin, 2000–2013

www.homezone.pl

Home Zone
JAKOŚĆ I NIEZAWODNOŚĆ

TYLKO!

Najlepsi w branży budowlanej

Patroni medialni:

